
TOVERI G. TELIJAN²¹ MUISTOLLE

Kuolleiden tovereiden ylenpalttinen ylistäminen on tullut tavaksi puoluepiireissämme. Heikkojen puolien vaieten sivuuttaminen ja myönteisten puolien liioittelemine on nykyisten muistikirjoitusten luonteenomainen piirre. Se ei ole tietenkään järkevä tapa. Me emme halua noudattaa tuota tapaa. Me haluamme sanoa toveri G. Telijasta vain totuuden, me haluamme tutustuttaa lukijan Telijaan sellaisena kuin hän todellisuudessa oli. Ja juuri todellisuus kertoo meille, että puolueelle toveri Telija oli eturivin työläisenä ja puolueyöntekijänä loppuun saakka moitteeton ja verraton mies. Kaikki se, mikä on luonteenomaisinta sosialidemokraattiselle puolueelle: tiedonjano, itsenäisyys, horjumaton eteenpäinmeno, lujuus, työteliäisyys, siveellinen voima — kaikki se oli yhtyneenä toveri Telijan persoonaan. Telijassa olivat olennoituneet proletaarin parhaat piirteet. Tämä ei ole liioittelua. Sen osoittaa meille hänen lyhyt elämäkertansa.

Toveri Telija ei kuulunut „oppineiden“ joukkoon. Hän oppi luku- ja kirjoitustaidon ja tuli tietoi-

seksi opiskelemalla omin päinsä. Poistuttuaan Tshaganin kylästä (Telija oli kotoisin Kutaisin kihlakunnan Tshaganin kylästä) hän palkkautui kotipalvelijaksi erääseen yksityiseen perheeseen Tiflisissä. Siellä hän oppi puhumaan venäjän kieltä ja mieltyi kirjojen lukemiseen. Hän kyllästyi kuitenkin pian palvelijan ammattiin ja lyhyen ajan kuluttua meni töihin rautatien konepajaan puusepänverstaaseen. Tuo konepaja teki toveri Telijalle suuren palveluksen. Se oli hänen koulunsa, siellä hänestä tuli sosialidemokraatti, siellä hän karaistui ja varttui horjumattomaksi taistelijaksi, siellä hän tuli myös esiin kyvykkäänä ja valveutuneena työläisenä.

Vuosina 1900—1901 Telija tulee jo huomatuksi eturivin työläisten joukossa yhtenä ansiokkaana johtajana. Vuonna 1901 Tiflisissä tapahtuneen mielenosoituksen²² ajoista lähtien toveri Telijalla ei ollut enää lepoa. Intomielinen propaganda, järjestöjen perustaminen, osallistuminen tärkeisiin kokouksiin, tarmokas työ sosialistisen sivistyksen saavuttamiseksi itseopiskelun pohjalla — siinä se, johon hän käytti kaiken vapaan aikansa. Poliisi vainosi häntä, etsiskeli „kynttilän kanssa“, mutta kaikki se vain moninkertaisti hänen tarmoaan ja taisteluhaluaan. Toveri Telija oli vuoden 1903 mielenosoituksen (Tiflisissä)²³ innoittaja. Siitä huolimatta, että poliisi oli hänen kintereillään, hän nosti lipun, hän piti puheen. Tämän mielenosoituksen jälkeen hän siirtyy jo kokonaan illegaaliseen asemaan. Tästä vuodesta lähtien hän alkaa „matkailla“ järjestön tehtävissä Taka-Kaukaasian eri kaupungeissa. Samana vuonna hän matkusti järjestön määräyksestä Batumiin järjestämään illegaa-

lista kirjapainoa. Mutta mainitun kirjapainon kalustoa kuljettaessaan hänet vangittiin Batumin asemalla ja lyhyen ajan kuluttua lähetettiin Kutaisin vankilaan. Tuosta ajasta alkaa uusi kausi hänen „rauhattomassa“ elämässään. Puolentoista vuoden vankilassaoloaika ei ollut jättämättä jälkeä Telijaan. Vankilasta tuli hänen toinen koulunsa. Opiskellen herkeämättä, lukemalla sosialistisia kirjoja ja osallistumalla väittelyihin hän kartutti huomattavasti tietojaan. Siellä hänellä muodostui lopullisesti se järkkymätön vallankumouksellinen luonne, jota monet hänen tovereistaan kadehtivat. Mutta tuo samainen vankila löi häneen myöskin kuoleman leiman, tuo samainen vankila antoi hänelle kuolettavan sairauden (keuhkotaudin), joka vei hantaan meidän parhaan toverimme.

Telija tiesi terveydentilansa olevan kohtalokkaan, mutta se ei häntä huolestuttanut. Häntä huolestutti vain yksi seikka — „hyödytön toimettona istuminen“. „Milloin tulee vihdoinkin se päivä, jolloin voin oman mieleni mukaan toimia vapaudessa, näen jälleen kansanjoukon, yhdyn siihen ja käyn sitä palvelemaan“, siitä unelmoi vankilaan teljetty toveri. Ja tämä unelma totentui. Puolentoista vuoden kuluttua hänet siirrettiin Kutaisin „pieneen“ vankilaan, josta hän heti karkasi ja ilmaantui Tiflisiin. Tuohon aikaan puolueessa tapahtui kahtiajakaantumisen. Toveri Telija oli silloin lähellä menshevikkejä, mutta hän ei ollut lainkaan niiden „virallisten“ menshevikkien kaltainen, jotka pitävät menshevismää „koraanina“ ja itseään oikeauskoisina, mutta bolshevikkeja kerettiläisinä. Telija ei ollut myöskään niiden „eturiin“

työläisten kaltainen, jotka kuvittelevat olevansa „synnynnäisiä sosialidemokraatteja“ ja täydellisessä tietämättömyydessään huutavat naurettavasti: me emme tarvitse tietoja, me olemme työläisiä. Telijan luonteenomaisena piirteenä oli juuri se, että hän ei hyväksynyt ryhmäkuntalaista fanatismia, halveksi koko sydämeästään sokeaa jäljittelemistä ja halusi päästä kaikesta perille omalla järjellään. Juuri sen vuoksi hän heti vankilasta karattuaan tarttui innokkaasti käsiksi kirjoihin: „II edustajakokouksen pöytäkirjat“, Martovin „Piiritystila“, Leninin „Mitä on tehtävä?“ ja „Askel eteenpäin“. Kannatti nähdä laihnutunut, kellastunut Telija, joka uutterasti aherrellen kirjojen ääressä haasteli hymyillen: „Huomaan, ettei ole niinkään helppoa ratkaista, ollako bolshevikki vai menshevikki; niin kauan, kun en ole tutkinut näitä kirjoja, on minun menshevismini rakennettu hiekalle“. Ja sitten toveri Telija, tutkittuaan välttämättömän kirjallisuuden ja syvennyttyään bolshevikkien ja menshevikkien välisiin kiistoihin, punnitsi kaiken ja vasta sen jälkeen sanoi: „Toverit, minä olen bolshevikki; minusta näyttää, että se, joka ei ole bolshevikki, epäilemättä pettää marxilaisuuden vallankumouksellisen hengen“.

Sen jälkeen hänestä tulee vallankumouksellisen marxilaisuuden (bolshevismmin) apostoli. Vuonna 1905 hän matkusti järjestön päätöksen perusteella Bakuun. Kirjapainon järjestäminen, piirijärjestöjen työn saattaminen sujuvaan käyntiin, osanotto johtavaan järjestöön, kirjoitusten lähettäminen „Proletariatis Brdzola“ lehdelle²⁴ — sellaista oli työ, jota toveri Telija siellä teki. Tunnetun palon aikana vangittiin myöskin

hänet, mutta tälläkin kerralla hän „livisti“ ja kii-ruhti jälleen Tiflisiin. Toimittuaan jonkun aikaa Tif-lisin johtavassa järjestössä hän osallistui bolshevik-
kien yleisvenäläiseen Tampereen konferenssiin vuonna 1905. Hänen vaikutelmansa tästä konferenssista ovat mielenkiintoisia. Hän katsoi toivorikkaana puolueen tulevaisuuteen ja sanoi silmät loistaen: annan viimei-
setkin voimani tämän puolueen hyväksi. Mutta siinä olikin onnettomuus, että heti Venäjältä palattuuan hän joutui vuoteeseen eikä siitä enää noussut. Vasta silloin hän alkoi syvällisen kirjallisen toiminnan. Sai-
rautensa aikana hän kirjoitti: „Mitä me tarvitsemme“ (kts. „Ahali Tshovreba“²⁵), „Vanhoja ja uusia vai-
naisia“ (vastaus Artsh. Dzhordzhadzelle), „Anarkismi ja sosialidemokratia“*, „Miksi meitä sanotaan blan-
quilaisiksi“ y.m.

Viimeisinä päivinä hän kirjoitti meille, että hän valmistele kirjasta Kaukaasian sosialidemokratian historiasta, mutta armoton kuolema riisti ennenaikai-
sesti kynän väsymättömän toverin kädestä.

Sellainen on kuva toveri Telijan lyhyestä, mutta myrskyä täynnä olleesta elämästä.

Ikmeelliset luonnonlahjat, ehtymätön tarmo, itsenäisyys, syvä kiintymys asiaan, sankarillinen lan-
nistumattomuus ja apostolinlahjat — kaikki tuo oli luonteenomaista toveri Telijalle.

Vain proletariaatin riveissä löytyy sellaisia miehiä kuin Telija, vain proletariaatti synnyttää sellaisia sankareita kuin Telija, ja tämä sama proletariaatti

---

* Kahta viimeainittua kirjasta ei voitu julkaista, sillä poliisi-
kaappasi ne kotitarkastuksen aikana.

on kostava kirotulle järjestelmälle, jonka uhrina meidän toverimme — työmies **G. Telija** — kaatui.

*Sanomalehti „Dro“ („Aika“) № 10,
maaliskuun 22 pnä 1907*

Allekirjoitus: K o...

Käännetty gruusian kielestä